

УДК 336.226.112.1 (045)

Л.П.Шевчук, к.е.н.,
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ,
м. Вінниця

РОЗРАХУНОК ЄДИНОГО СОЦІАЛЬНОГО ПОДАТКУ НА ФОНД ОПЛАТИ ПРАЦІ НА ОСНОВІ РЕГРЕСИВНО-ПРОГРЕСИВНОГО МЕТОДУ З ВИКОРИСТАННЯМ MS EXCEL

У статті розглянемо розрахунок єдиного соціального податку на основі регресивно-прогресивною методу з використанням MS Excel та показано переваги, які сприятимуть збільшенню офіційної заробітної плати та наповненості соціальних фондів.

В статье рассмотрим расчет единого социального налога на основе регрессивно-прогрессивной метода с использованием MS Excel и показаны преимущества, способствующие увеличению официальной заработной платы и наполненности социальных фондов.

The article will consider the calculation of the unified social tax which, is based on regressive-progressive method of using MS Excel, and the advantages that will help increase official salaries and social funddivfilling.

Ключові слова: соціальний податок, офіційна заробітна плата, легалізація, регресивно-прогресивний метод, нелегальна економіка.

Необхідним чинником забезпечення економічного прогресу в суспільства є розв'язання проблем нелегальної економіки. Питання виплати офіційної, прозорої зарплати сьогодні дуже актуальне, адже більшість працівників іноді свідомо погоджуються на пропозицію роботодавців отримувати офіційну (часто мінімальну) та неофіційну (значно вище мінімальної) заробітну плату.

Все вищезгадане вказує на те, що ситуація, яка склалася в Україні, сприяє значному зростанню тіньової економіки. Проблеми нелегальної економіки розглянуто у працях В.Мандибури [1], П.Пушкаренка [2, с.43], Ю.Логвиненка, Ю.Архангельського та Ю.Мотиченка [3, с.35], Ф.Шнайдера та інших. Ю.Архангельський та Ю.Мотиченко свої дослідження зосередили на проблемі бідності населення та зв'язку з нелегальною економікою та заходами для зменшення соціального розшарування в суспільстві.

Незважаючи на значні наукові надбання в дослідженні проблеми тіньової економіки, яка є наслідком низької заробітної плати і тіньових схем її виплати та впливу на всі сфери життя країни, залишаються недостатньо аргументованими окремі аспекти цієї проблеми. Тема сучасного стану заробітної плати потребує подальшого дослідження та необхідності розробки обґрунтованого підходу виведення тіньової заробітної плати через механізм зменшення навантаження на підприємство, що обумовило актуальність даного дослідження та його науково-практичне значення за допомогою регресивно-прогресивного методу нарахування на фонд оплати праці.

Збільшення офіційної заробітної плати за допомогою регресивно-прогресивного методу та зменшення податкового навантаження на фонд оплати праці підприємства.

Тіньова економіка – це проблема, яку потрібно вирішувати в найкоротші терміни для успішного розвитку нашої держави. Економісти вивчають проблему тіньової економіки вже більше чверті століття, проте не можна з

впевненістю стверджувати, що сутність цього феномену цілком вивчено. Тривають дискусії навіть стосовно його найточнішого визначення, не кажучи вже про пояснення причин його виникнення, місця і ролі в економічному житті сучасного суспільства, вимог вироблення оптимальної лінії державної політики щодо визначення масштабів і перспектив його подальшого розвитку.

Тіньова діяльність значною мірою залежить від загального стану економіки країни, рівня життя і добробуту населення та обмежень від держави у вигляді встановлених норм і нормативів оподаткування. Негативні наслідки, які спричиняє тіньова економіка, є абсолютно очевидними. Перехід у „тінь” з легального обігу значного обсягу коштів знижує функціональну спроможність кредитно-фінансової системи, руйнує соціальну інфраструктуру суспільства.

Обсяги і темпи зростання тіньової економіки негативно впливають на соціально-економічний розвиток будь-якої держави. Абсолютно очевидно, що розробка прогнозу соціально-економічного розвитку країни, засад грошово-кредитної та бюджетно-податкової політики є неможливою без виведення заробітної плати з тіньової економіки.

В.Мандибур [1], вивчаючи причини виникнення та обсяги нелегальної економіки, пропонує заходи з удосконалення механізмів боротьби з даним явищем. П.Пушкаренко та Ю.Логвиненко основну увагу приділяють вивченню причин виникнення та існування нелегальної економіки [2, с.45-48].

Тоді як Ю.Архангельський та Ю.Мотиченко свої дослідження зосередили на проблемі бідності населення та її зв'язку з нелегальною економікою і заходами для зменшення соціального розшарування в суспільстві [3, с.40].

Група організацій Світового банку серед 178 світових держав визначила рейтинг "легкості ведення бізнесу" – чинник, що безумовно впливає на рівень нелегальної економіки. Професор економіки австрійського університету в Лінці Фрідріх Шнайдер за результатами виконаних досліджень визначив частку нелегальної економіки в 145 державах світу.

Дані дослідження показують, що необхідно впроваджувати заходи, щоб знижувати частку нелегальної економіки. Досягнення фінансової стабільності підприємству вдається шляхом оптимізації витрат, зокрема витрат на оплату праці. Це стає особливо актуальним сьогодні в умовах фінансової кризи, коли у деяких підприємств скорочується обсяг продажу. Менеджерів цікавить, як максимально пов'язати розмір зарплати працівника з його трудовим внеском, податковим навантаженням та результатом діяльності всього підприємства

Розглянемо теперішній метод стягнення соціальних податків з фонду оплати праці на умовному прикладі .

Візьмемо 1000 працівників роздрібною торгівлі, при їх ставці соціального податку до фонду соціального страхування на фонд оплати праці у розмірі 36,8% та проведемо аналіз розрахунків здійснених з використанням MS Excel (табл. 1).

Аналіз розрахунків соціального податку за теперішніми ставками

Заробітна плата (грн)	907	2000	3000	4000	5000	7000	8000	10000	11000	Всього
Кількість осіб	399	210	211	123	33	4	2	2	2	1000
Кількість осіб у %	39,90	21,00	21,10	12,30	3,30	0,40	0,20	0,20	0,20	100,00
Фонд оплати праці (грн)	361893	420000	633000	492000	165000	28000	16000	20000	22000	2225893
Відрахування до ФСС (%)	36,8	36,8	36,8	36,8	36,8	36,8	36,8	36,8	36,8	
Нарахування до ФСС	133176,6	154560	232944	181056	60720	10304	5888	7360	8096	819128,6
Питома вага до ФСС у %	16,26	18,87	28,44	22,10	7,41	1,26	0,72	0,90	0,99	100,00

Як видно з табл. 1 найбільшу питому вагу мають заробітні плати до 4000 грн. і становлять більшу половину від загальної питомої ваги. Найменшу питому вагу займає заробітна плата 8000 грн. і становить 0,72% від загальної питомої ваги. При фонді оплати праці 2225893 грн відрахування становлять 819128,6 грн., що складає 36,8%, дана сума являється податковим навантаженням на підприємство. При такій системі стягнень роботодавці приховують офіційну заробітну плату, оскільки це податкове навантаження є суттєвим, оскільки роботодавець завжди прагне заробляти, а не витратити.

Для наочності розглянемо взаємозв'язок заробітної плати та ставки соціальних податків на графіку (рис. 1).

Рис. 1 показує, що ставка соціального податку залишається незмінною від розміру заробітної плати.

На нашу думку, необхідно розглянути новий метод стягнення податків із фонду соціального страхування за допомогою регресивно-прогресивною шкалою, при якому податкове навантаження на підприємство зменшиться, сприятиме оптимальному формуванню та використанню обігових коштів.

Одержані дані розрахунків соціального податку з використанням регресивно-прогресивного методу порівняти з результатами за теперішнім методом стягнення соціальних податків.

Сутність регресивно-прогресивною методу в тому, що при такій шкалі ставка податку як буде зменшуватись, так і буде зростати в залежності від нарахованих зароблених коштів.

ФІНАНСИ

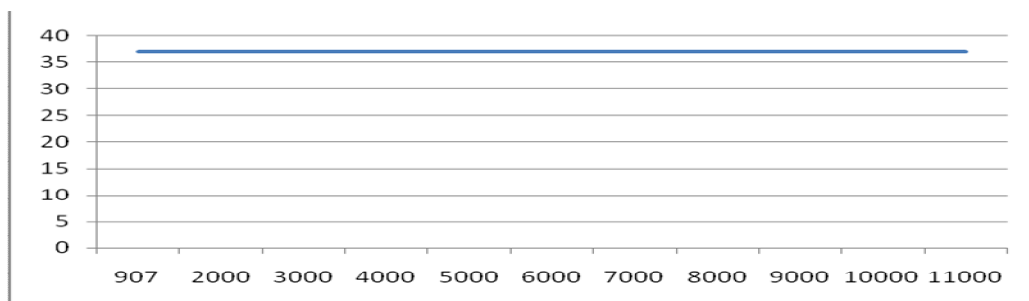

Рис. 1. Взаємозв'язок заробітної плати та ставки соціальних податків

Для використання регресивно-прогресивного методу використаємо математичну формулу параболи – геометричне місце точок, що рівновіддалені від точки і прямої.

Канонічне рівняння параболи в прямокутній системі координат у нашому випадку буде виглядати так:

$$y = 6 \cdot 10^{-7} x^2 - 0,0068x + 43,479, \quad (1)$$

де, y – ставка соціального податку за регресивно-прогресивною шкалою, %;

x – заробітна плата, грн.

Розрахуємо за даною формулою ставки соціального податку для всіх заробітних плат використавши MS Excel, які будуть виглядати таким чином (табл. 2).

Таблиця 2

Розрахунок ставок соціального податку для всіх заробітних плат за регресивно-прогресивним методом використавши MS Excel

37,80	32,28	28,48	25,88	24,48	24,28	25,28	27,48	30,88	35,48	41,28
1000	2000	3000	4000	5000	6000	7000	8000	9000	10000	11000

Для наочності дані результатів дослідження сформуємо в табл. 3, проаналізувавши заробітну плати 1000 працівників торгівлі за новими ставками стягнення соціального податку.

Одержані дані розрахунків соціального податку з використанням регресивно-прогресивного методу порівняємо з результатами отриманими за теперішнім методом стягнення соціальних податків.

Як видно з аналізу проведених розрахунків, відрахування до фонду соціального страхування склали 671063,6 і скоротилися порівняно з теперішніми ставками на 148065 грн. (19%).

Таблиця 3

Аналіз розрахунків соціального податку за регресивно-прогресивним методом

Заробітна плата (грн)	907	2000	3000	4000	5000	7000	8000	10000	11000	Всього
1	2	3	5	5	6	7	8	9	10	11
Кількість осіб	399	210	211	123	33	4	2	2	2	1000
Кількість осіб	39,90	21,00	21,10	12,30	3,30	0,40	0,20	0,20	0,20	100,00

ФІНАНСИ

у %										
Фонд оплати праці (грн)	361893	420000	633000	492000	165000	28000	16000	20000	22000	2225893
Відрахування до ФСС (%)	37,80	32,28	28,48	25,88	24,48	25,28	27,48	35,48	41,28	
Нарахування до ФСС	136813,6	135571,8	180272,1	127324,7	40390,35	7078,12	4396,64	7095,8	9081,38	671063,6
Питома вага до ФСС у %	20,39	20,20	26,86	18,97	6,02	1,05	0,66	1,06	1,35	100,00

Для наочності розглянемо взаємозв'язок заробітної плати та ставки соціальних податків за регресивно-прогресивною шкалою на графіку (рис. 2).

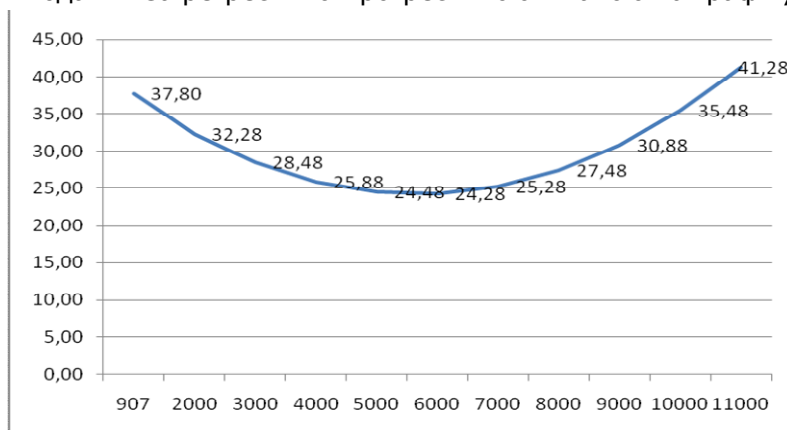

Рис. 2. Взаємозв'язок заробітної плати та ставок соціальних податків за регресивно-прогресивним методом

Рис. 2 показує, що розмір заробітної плати впливає на ставку соціального податку.

Так для мінімальної заробітної плати у розмірі 907 грн., та максимальної заробітної плати ставка соціального податку буде становити 36,8%, і матиме тенденцію до зростання.

Дані досліджень показують, що підприємству вигідніше платити офіційну заробітну плату за використанням регресивно-прогресивного методу, порівняно із оплатою в «конвертах», так як обігових коштів підприємство не буде використовувати більше.

Використання даного регресивно-прогресивного методу допоможе вирішити проблему легалізації зарплати та наповнення соціальних фондів, так як:

- ✓ спонукатиме підприємців платити середню заробітну плату, оскільки, при мінімальній та максимальній заробітній платі ставка відрахування надто висока;

- ✓ сприятиме зменшенню податкового навантаження та збільшенню надходжень до фондів соціального страхування.

Неофіційна заробітна плата – це майбутнє без гарантій та впевненості, тому необхідно вже зараз потурбуватись про своє пенсійне забезпечення, не погоджуючись на отримання заробітної плати у "конвертах", адже право кожної людини працювати на користь держави, отримуючи при цьому

соціальні гарантії.

Отже, необхідно продовжити дослідження розглянутого нового методу стягнення податків до фонду соціального страхування за допомогою регресивно-прогресивною шкалою, при якому податкове навантаження зменшиться, тому було б доцільно досконало дослідити і в перспективі використовувати даний метод в Україні.

Список використаних джерел:

1. Мандибур В.О. Тіньова економіка як об'єкт системного наукового дослідження // Економічний часопис. – 1996.
2. Пушкаренко П., Логвиненко М. Генезис і соціально-економічні наслідки тіньової економіки // Економіка України. – 2004. – № 10. – С.43-49.
3. Архангельський Ю., Мотиченко Ю. Дієві чинники зменшення бідності в Україні // Україна: аспекти праці. – 2005. – № 1. – С.35-40.